

המרכז הרפואי תל-אביב
ע"ש סוראסקי
רפואה מובילה ואנושית

מילון בדיקות ומונחים ניירולוגים - לשירות המטופל

שלום רב,

במהלך האשפוז במחלקה תיחשף לבדיקות ומושגים רפואיים אשר חלקם או כולם אינם מוכרים לך. לכן, על מנת להקל על ההבנה של מושגים אלה, הכין עבורך צוות המחלקה, מילון מונחים הנותן מידע קצר וממוקד.

המילון מחולק לשני חלקים:

א. מידע אודות בדיקות אשר מבוצעות בזמן האשפוז.

ב. מונחים רפואיים, המסודרים לפי סדר א-ב, לצורך חיפוש קל ומהיר יותר.

חשוב לנו לציין כי מילון זה אינו מהווה תחליף להסברים השוטפים הניתנים על ידי הצוותים הרפואיים והסיעודיים, והינך מוזמן לפנות אליהם בכל שאלה והבהרה.

בברכת בריאות שלמה,

צוות המערך הניירולוגי

בדיקות:

- **CT - טומוגרפיה ממוחשבת** - בדיקת דימות שמבוססת על צילומי רנטגן רבים אשר בעזרת מחשב משולבים ליצירת תמונות מפורטת של המוח או איברי פנים אחרים.
- **CTA (CT אנגיו)** - בדיקת CT עם הזרקת חומר ניגוד, המיועדת להדגמת כלי הדם המוחיים והצוואריים.
- **EEG - אלקטרואנצפלוגרם** - רישום הפעילות החשמלית של המוח בעזרת אלקטרודות המונחות על הקרקפת.
- **EMG - אלקטרומוגרפיה** - בדיקה להערכת תפקוד מערכת העצבים ההיקפית והשרירים.
- **MRI - תהודה מגנטית** - בדיקת דימות אשר בעזרת שדה מגנטי יוצרת תמונות מפורטות של המוח או איברי פנים אחרים.
- **אקו לב - אקורדיוגרפיה** - בדיקה הנעזרת בגלי אולטראסאונד לצורך הדגמת מבנה הלב ותפקודו. כתלות בהתוויה לבדיקה, ניתן לבצע על ידי הצמדת מתמר האולטראסאונד לבית החזה (TEE) או דרך הוושט (TTE).
- **דופלר עורקי צוואר** - בדיקה הנעזרת בגלי אולטראסאונד ומאפשרת הערכה של היצריות בעורקי הצוואר.
- **הולטר אק"ג** - בדיקת אק"ג ממושכת ל-24 שעות או יותר.
- **בדיקת בועות (TCD)** - בדיקה הנעזרת בגלי אולטראסאונד לצורך איתור של מעבר דם לא תקין מהמערכת הוורידית למערכת העורקית.
- **צנתור מוח** - בדיקה פולשנית המאפשרת הדגמה מיטבית של כלי הדם המוחיים. בהקשר של שבץ חד בדיקה זו מאפשרת טיפול על ידי שליפה של קריש הדם.

מונחים ניירולוגים לפי סדר הא"ב:

אטקסיה, דיסמטריה - Ataxia, Dysmetria - סוגים של הפרעה בתפקוד השריר אשר נובעים מהפרעה בקואורדינציה ולא מחולשה.

אמנזיה - Amnesia - שיכחון - אובדן זיכרון.

אנצפלופתיה - Encephalopathy - הפרעה כללית בתפקוד המוח. יכולה להיגרם ממגוון רחב של סיבות.

אנצפליטיס - Encephalitis - דלקת או זיהום של רקמת המוח.

אפזיה - Aphasia - הפרעה בתפקודי השפה בכל צורתיה, לרבות הפרעה בהבנה, הפרעה בחזרה על מילים או משפטים, הפרעה בשיום (קריאה לחפצים או אנשים בשמם), קושי בקריאה או בכתיבה.

אפילפסיה - Epilepsy - מחלה המאופיינת בפעילות חשמלית מוחית לא תקינה. בד"כ מתבטאת בפרוסים כלליים, כלומר של כלל השרירים בגוף, או פרוסוים מוקדיים, כלומר של חלקים מסוימים בגוף.

אפרקסיה - Apraxia - קושי בביצוע פעולות מוטוריות נרכשות, למשל צחצוח שיניים, סירוק השיער, שימוש במפתח וכו'.

בבינסקי - Babinski - החזר המופק בגירוי כף הרגל. כאשר חיובי אצל מבוגרים מעיד על הפרעה במערכת העצבים המרכזית.

גיליאן ברה - Guillain Barre - מחלה דלקתית הגורמת לפגיעה זמנית במערכת העצבים ההיקפית ומתבטאת בחולשת שרירים או שיתוק, כאבי גב ועקצוצים בקצות הגפיים.

דיסארטריה - Dysarthria - קושי בהגיית מילים הנובע מחולשה או הפרעה בקואורדינציה בשרירי הדיבור.

דיסטוניה - Dystonia - כיווץ של שריר או שרירים סמוכים. השרירים מתכווצים לזמן קצר או ממושך, וגורמים למנח לא טבעי של הגפה המעורבת.

דליריום - Delirium - אירועים חולפים של מצב בלבולי חריף הנובעים בעיקרם מהפרעה בקשב ומלווים בהזיות. בד"כ מופיעים בחולים מבוגרים סביב מחלה חריפה.

דמנציה - Dementia - שיטיון. הפרעה שנמשכת הרבה זמן, בד"כ מחמירה בהדרגה, ומאופיינת בליקויים משמעותיים ביכולת החשיבה והזכרון.

דרמטומים - Dermatome, אזורים תחושתיים שונים על פני העור, אשר כל אחד מהם (כל דרמטום) מסופק על ידי שורש עצבי אחד בלבד, ישנם 29 דרמטומים.

הזיות - Hallucinations - חוויה חושית של גירוי אשר אינו קיים. למשל ראייה של דמויות או חפצים או כל דבר אחר אשר אינם קיימים במציאות. ישנן גם הזיות של שמיעה, תחושה, ואף הזיות של חוש הריח.

החזר גידי - Tendon reflex - מה שמכונה בד"כ רפלקס. תגובה אוטומטית, בלתי רצונית ומהירה של שריר אשר נובעת ממתוחה של גיד (כמו למשל תיפוף עם פטיש רפלקסים על גיד הפיקה של הברך).

החזר לסת - Jaw jerk - כפי שניתן להפיק החזרים (רפלקסים) בשרירי בגפיים, כך ניתן להפיק גם בלסת. ההחזרים במידה מסוימת מלמדים על תקינות מערכת העצבים המרכזית וההיקפית.

וורטיגו - Vertigo - סחרחורת בעלת מאפיינים סיבוביים (סחרחורת סיבובית), לעיתים מלווה בחוסר שיווי משקל.

וסקוליטיס - Vasculitis - תהליך דלקתי אשר מערב את דופן כלי הדם.

מונוס - Muscle tone - מתח השריר במנוחה.

טנדם - Tandem - הליכה על בסיס צר מאוד (עקב בצד אגודל).

טרפז - שריר בחגורת הכתפיים.

טרשת עורקים - Atherosclerosis - מחלת כלי דם כרונית הגורמת הצריות וחסימות בעורקים.

יתר לחץ תוך גולגולתי - Increased intracranial pressure - לחץ מוגבר בתוך הגולגולת, יכול להיגרם ממגוון גורמים.

מ **מיאסתניה גריביס - Myasthenia Gravis** - מחלה דלקתית שפוגעת בחיבור בין העצב לשריר ועל ידי כך גורמת להתעייפות מהירה של שרירים ובהמשך לחולשת שרירים. בד"כ מתבטאת באירועים חולפים של ראייה כפולה, הפרעות בבליעה, וחולשת גפיים.

- **מיוזיטיס - Myositis** - דלקת של שריר בודד או קבוצת שרירים.
- **מיוטוניה - Myotonia** - קושי בהרפיה של שריר לאחר כיווצו.
- **מיוקלונוס - Myoclonus** - תנועת שריר פתאומית ולא רצונית, מהירה מאוד, וחזקה מספיק על מנת להניע מפרק. יכולה להתרחש בשריר אחד, קבוצת שרירים, או בכל הגוף.
- **מייליטיס - Myelitis** - דלקת של חוט השדרה
- **מניגיטיס - Meningitis** - דלקת קרום המוח. כלומר דלקת או זיהום של הקרומים העוטפים את המוח וחוט השדרה.
- **מפרצת - Aneurysm** - התרחבות מקומית של כלי דם הנגרמת עקב מחלה או חולשה של דופן כלי הדם.

נ **נוירלגיה - Neuralgia** - כאב ממקור עצבי.

- **ניד/ניסטגמוס - Nystagmus** - תנועת עיניים אשר ברוב המקרים איננה רצונית. ניד יכול להעיד על מחלה או להימצא באדם בריא כתלות בסוג הניד.

ס **סינקופה - Syncope** - התעלפות. אובדן הכרה המתחיל במהירות ונמשך פרק זמן קצר עם התאוששות ספונטנית. בד"ג נגרם מירידת לחץ דם.

פ **פליגיה (Plegia) - שיתוק. המיפליגיה (Hemiplegia)** - שיתוק בחצי גוף, פרהפליגיה (paraplegia) - שיתוק בשתי הרגליים.

- **פסיקולציות - Fasciculations** - כיווצים חוזרים של יחידה מוטורית, כלומר עצב והשריר אותו הוא מפעיל. הכיווצים הגרמים מפגיעה באותו העצב, ניתן להבחין בהם בהסתכלות על השריר, אולם הם אינם חזקים דיים על מנת לגרום לתנועה של מפרקים.
- **פציאליס - Facial nerve palsy/ paresis** - חולשה או שיתוק של עצב הפנים. מתבטא בדרך כלל בחולשה או שיתוק של צד אחד של הפנים.
- **פרונציה - Pronation** - חולשת מספר שרירים ביד בדפוס המתאים לחולשה שמקורה במוח או חוט השדרה (ולא חולשה הנובעת מחולשת שריר למשל).
- **פרזיס (Paresis) - חולשה. המיפרזיס (Hemiparesis)** - חולשה בחצי גוף, **פרהפרזיס (Paraparesis)** חולשה בשתי הרגליים
- **פרקינסוניזם - Parkinsonism** - תסמונת קלינית המתבטאת ברעד במנוחה, איטיות, נוקשות ואי יציבות בהליכה. תסמונת זו יכולה להיות משנית למספר גורמים.

צ **צניחת כף רגל (FOOT DROP)** - צניחה של כף הרגל עקב חולשה של שריר Tibialis Anterior שנמצא במדור הקדמי של השוקה

ש **שדה ראייה בקונפרונטציה** - בדיקה של שדה הראייה, כלומר אזור הראייה החדה והאזורים שמסביבו, שלא נעשית באופן ממוחשב.

- **שבץ מוחי - Stroke** - נזק מוחי שנגרם מחסימת עורק ולפיכך פגיעה באספקת הדם לאזור הרלוונטי במוח. ישנם 2 סוגים עיקריים, הראשון הינו שבץ איסכמי (Ischemic stroke) שנגרם מחסימת כלי דם ולכן אינו מלווה בדימום. הסוג השני הינו שבץ דימומי (Hemorrhagic stroke) מתחיל לדמם ויוצר דימום מוחי. לעיתים שבץ איסכמי יכול להפוך בהמשך לשבץ דימומי.
- **שיום - Naming** - קריאה לחפצים או אנשים בשמם.
- **תחושה שמורה** - תחושה תקינה.

ת **תסחיף - Embolism** - מוצק, נוזל או אפילו גז אשר נסחף בדם וגורם לחסימה של עורק. בהקשר נירולוגי בדרך כלל מדובר בחסימה של עורק מוחי על רקע קריש דם.

• **TPA - תרומבוליזה** - תרופה שגורמת להמסה של קרישי דם "טרניים", כלומר שנוצרו בשעות האחרונות